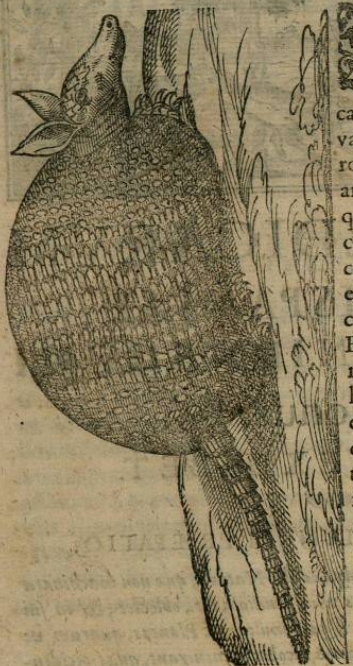

De *AYOTOCHTLI*, seu *Dasyode Cucurbitino*, ab alijs *Taton*,
vel *Armadillo dicto*. Cap. I.

in præceps, caput caudamque ventriculo applicat, ac tuetur crusta, ac sese in spheram conuoluens rotatur. Quod si pertinacius quispiam insectari perseveret, sese in hominem contorquet, & interdum ictu vehementer dorso suo, pectore exanimat. Versatur in vliginosis lacubus. lumbricis, piscibusque, ac vermiculis vescitur, nec non & quibusdam arborum baccis, ac pomis, & formicis, vt diximus. Caro est impense pinguis, dulcis, & pituitosi alimenti, & excrementis redundans. Vtebantur antiqui cauda, ad eas quas Zebretanas vocant, (quarum erat apud illos vsus frequens) roborandas, & muniendas, crusta verò ad multa, quæ tunc ad bellicos tumultus, tum etiam ad pacem tranquillam spectarent. Aiunt, crustam illius tritam, ac dragmæ vnus pondere deuorata ex iure decocti saluæ, euocato sudore, magnopere morbo Gallico curando conferre. Versatur in locis calentibus, qualis est *Yauhtepecensis*, lacustribus, vt diximus, & vliginosis.

NOTAE

NOTAE IOANNIS TERRENTII LYNCEI.

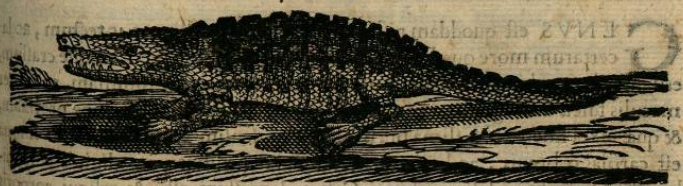
Animalculum hoc, describitur, à Monarde cap. 3. qui illud Armadillo nominat. reliquos Auctores vide in notis Clusij ad prædictum caput.

Describit etiam tria huius animalis genera Clusius in Exoticis cap. 15. quæ apud Iacobum Plateau Tornaci in suo Museo animalib. præsertim ambus instructissimè, magna cum delectatione conspexi.

De *ACALTETEPON*, seu *Monoxillo mucronato*, quod priuatim
Temacuilcahuja vocant, *Lacerto Nouæ Hispaniæ*. Cap. II.

VERSATVR in *Quauhahuacensibus* agris, alijsque feruentibus huius nouæ Hispaniæ locis, lacerti terrificum quoddam genus *Coloto* nostrati haud ab simile, nuncupatum ab indigenis hispanis *Scorpius*, duas longum spithamas, proluxa cauda, breuib. cruribus, lingua, quam interdum versat, rubra, lata, ac bifida, toruo capite, incessu graui, tardoque, & crusta inectum dura, fuluis candidisque punctis, paruulas margaritas imitantibus, aut lithospermi femina, variata. quæ à cruribus posterioribus vsque ad extremum caput in varias digeruntur formas, ab eisdem verò ad extremum caudæ in lineas annulis similes, cingentes transuersim corpus per interualla, etsi fuluæ longè supr. numerosiores. Huius animalis morsus, noxius est sed minimè lethalis. quò sit, vt visu quam ictu sit horridius, nec quemquam imperat nisi læsum, & concitatum. Lumborum caro ingesta duorum obolorum pondere, venerem mirum in modum dicitur excitare, neque ea in re Scincis cedere, crustam verò Scorpiorum aduersari morsibus. Nec desunt gentes, quæ arcus suos eadem operiant, muniantque, putantes, ita venenatorum animalium noxiam naturam hebetari, atque coerceri.

De *AVETZPALIN*, seu *Crocodilis*, quos alijs *Caimanes* vocant.
Cap. III.

VIVVNT in quamplurimis paludibus huius nouæ Hispaniæ, alijsuè aquis stagnantibus, *Crocodili* miranda corporis magnitudine, rostro prolixo, ac dentato, corpore crusta prædura, ac velut in conchas assurgente contesto, ac forma coloris nostratibus simili. mira eorum natura, truculenti mores, teritas in timidibus, fugientesque, & formido (namque fugiunt audentes) iam diu ab alijs auctoribus sunt enarrata, nos nonnulla alia, experimento & peregrina-

Dd 2

grinatione comperta, adijciemus. Illud in primis admirari, adeoque immanis vastaque bestia, vt quæ sex septemue passuum longitudinem excedat, à pueris Indorum collum alligari, atque ita pertrahi ad littora, non valente, vt inquit, monstro aliqui tardò ac segni, caput nocendi gratia contorquere, si non è contrario, sed lateribus, & transuerso oculo inuadatur. Nec minus mirabile est, per famem ac æternus alimenti inopia lapidibus velci, & hos ipsos in illorum ventriculis corrofos, & penè absumptos reperiri, redactosque in puluerem ac deuoratos, conferre lithiasi. præterque offendi iuxta *Crocodylorum* fauces, glandulas quasdam, fabis penè pares, inuissimum mox spirantes odorem. & has ipsas, febres egregie sedare, ac prorsus extinguere: Quin eorundem ventriculus, ablutus emundatusque, probè sole exiccatus, & cum ocasio offerretur, & deuoratus, lapidem renum, ac vesicæ frangit, ac pelles, & vrinam promptissime euocat.

Horum lapidum mensuram Monardes capite 33. eosque contra quartana paroxysmos, temporibus alligari ab Americis asserit.

De AXOLOTL, seu Lusu Aquarum. Cap. 17.

GENVS est quoddam piscium lacustrium, mollicute inectum, ac la- certarum more quadrupes, do drantis longitudine, pollicemque crassum, cui interdum cubitum excedit. Vuluam habet muliebri simillimam, ac venter maculis fulcis distinguitur, a corpore medio ad caudam vsque nempe prolixam, & quæ iuxta finem tenuissima sit, paulatim ac sensim gracilescit. Pro lingua est cartilago breuis, ac lata. quaternis natat pedibus, in digitos persimiles illis ranarum, desinentibus. Caput depressum est, & reliqui corporis proportionem magnum. hisceis rictus, aterque color. Huic mensura singulis quibusque mensibus fluere obseruatum sæpe sapius est, haud aliter, ac mulieribus, & ingestum venerem excitare haud secus ac Scinci facere solent, quos terrestres *Crocodylos* quidam vocant, ad quorum fortasse genus pertinet. Salubre, ac gratum præbet alimentum, nec dissimile anguillarum carni: mitis parati modis solent, frixi nempe, assi, elixique. verum ab Hispanis magna ex parte

ex aceto, multo addito pipere, caryophyllis, atque siliquastro Indico, à Mexicanis verò siliquastro solo, seu intrito seu integro, familiarissimo illis, ac prægrato condimento. Nomen accepit à rara, ludicraque, qua præditus est forma.

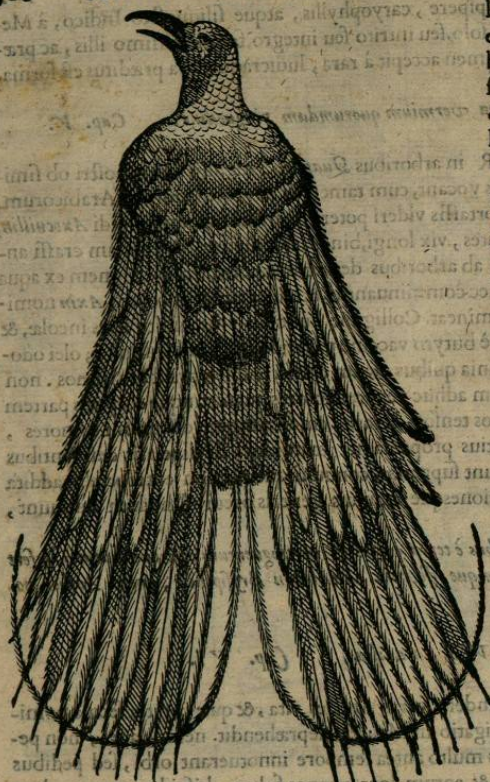
De AXI N, seu Vermium quorundam pinguedine. Cap. V.

NASCUNTUR in arboribus *Quapatli*, aut alijs, quas nostri ob similitudinem Prunos vocant, cum tamen ad Myrobalanorum Arabicorum, pertinere genus alicui fortassis videri poterit, vermes quidam hispidi *Axocullin*, seu ferentes *Axim*, pallentes, vix longi, binos latos digitos, ac pennam crassi asserinam. Hos indigenæ ab arboribus deturbatos, permittunt ad ignem ex aqua elixari, aut discoqui donec comminuantur, & adeps eiusdem coloris *Axim* nomine supernatet, atque emineat. Colligunt hunc ad vsus multiplices incolæ, & conformant in globulos, è butyro vaccino parari solitis haud absumiles; olei odore, & lenitate, & ad omnia quibus oleum conferre solet, præstantissimos. non tamen in nutrimenti vsu adhuc venere. Dolores quamcunque corporis partem occupantes sedant. neruos tenfos laxant, emolliuntque. discutunt tumores, aut, si natura ad id potius propensa sit, maturant. Erysipelatis desinentibus conferunt. vlceribus ferunt suppetias, conuulsisque, necnon enterocelis, addita resina, ac *Piciele*. collectionesque cuiusvis generis breui admodum minuunt, atque discutunt.

Simile, quid de vermibus è terra eratis, & in unguentum coctione mutatis, refert Monardes Cap. 52. eundemque effectum adscribit in Erysipelate, quem Author nosse hinc vermium oleo.

De AVE paradisa. Cap. VI.

OFFENDIT tandem veras Apodes vita, & quæ per tot secula homines latuerant, nauigatio in Malucas deprehendit. nempe aues, non pedum tantum vsu, quales multo antea tempore innotuerant orbi, sed pedibus ipsis omnino carentes, & eorum loco pennas fuluas, hispidas, tenues, duas spithamas, & quatuor uncias longas, à medio circiter corpore procedentes, crinium crassiorum instar, sortitas, quorum vsus est (si vltimum volatu cessant) arboribus appendere, quando comedendi sunt impotes, & alligari inter sese marem. & feminam, cum foueæ dorsum maris imposita oua, cavitare antica, femina incubat, fouet, & amplectitur. Sunt enim qui affirmant, perpetuos volatus edere, ac sublimi semper pendere caelo. & si in solum deturbati casu aliquo contingat, a pueris facili opera deprehendi. neque enim difficile est in tanta corporis paruitate, ac pennarum amplitudine in aere ipso veluti in arborum ramulis, aut in infimo collocari solo, ac veluti iacere. vix enim Carduelem, ac Anthillidem vincunt magnitudine, cum pennarum ambitu, quæ duas spithamas, & uncias quinas prolixæ sunt, aquilis non cedant. Sunt hæ magna ex parte tenues, rufescentes ex albo, & è scapulis, & reliquo corpore, non ab humeris, brachijque, cum eis careant, procedentes. Rostrum est nigrum, binas fere pro-

lixum vncias, ac medio
crier incuruum. Colu-
binum caput collumque
sed caput partim aureo,
& partim pavonino co-
lore præditum; collum
verò infernè pavonino,
aureo verò supernè.
pectus, ac dorsi pars
quædam aurea est, sed
fulvis hemicyclis ve-
luti undulata. dorsu ve-
rò ad extremum vsque
cauda, quæ admodum
brevis est si eum reli-
quarum pennarum
prolixitate compareretur,
fulvum, sed vergens in
fuleum. Rore vivit
vaporibusque, & for-
tassis animalibus par-
vulis, ac penè nullis, ni-
si quæ fortè sunt in æ-
ris parte excelliori. præ-
vidente natura, ut quæ
nonnisi in aere pende-
re poterat, nullo, aut
ibi tantum parato
viteretur alimento. &
cum perpetuè tenuis
intestina sine, carno-
sum, & quantum fatis est, de pinguedine redundans, cerpufculum reperiri. Or-
nane indigenæ hæc aie de sicca caput, vñica cristæ le cob, ob pennarum pulchri-
tudinem, colores varios, & eiusdem avis raritatem, ac formam spectandam
Solertissimus rerum naturalium indagator Plinius Aldroandus, historiam huius
avis una cum specie diligentiſſime, & copiosissime in Ornithologia opere suo prosecutus
est. Huic accessit Carolus Clusius, qui in Anuario suo ad exotica, opinionem illum
iam ab omnibus receptam, hæc Manucodiaras, nempe pedibus carere, planè refellit,
avesque in Hollandiam unarum suis pedibus delatas esse asserit.

De CERCOPITHECIS. Cap. VII.

OFFENDUNTUR iuxta calidiora novæ Hispaniæ loca, Cercopithecis,
quos Mexicenses *Oumastli* vocant, varia magnitudine, atque colore. Re-
peries nanque nigros, pallentes, fuscolique, magnos, mira parvitate, ac me-
diocres,

diocres, alios capitibus caninis, ac omnes penè filiorum amplexu graves. Mi-
rabile est, arborum ramos, quas conscenderunt, in viatores torquere, & ia-
culari; transilire flumina caudis inuicem apprehensos, & ab arboribus fluvij
vicinis vibratos. ac super omnia, sagitta aliouè telo vulneratis, quantam possunt
ne dicam quantam solent homines hominibus, opem ferre, ad motisque folijs,
aut arborum musco vulnere, sanguinem fluentem sistere, atque ita vitam, si
fieri possit, tueri. Educant filios singulos, pariuntque, & circumferunt, ample-
xu tenaci adhaerentes mira pietate, & amore erga prolem. atque id iuxta
montium verrucas, & summa cacumina, vbi venatores pyram construunt
Maizio circumdatam, adiecto lapide *Cacaotzil*, seu coruino, cuius est natura,
igne calefactum, tonitruum edere; atque desilire. Concurrunt *Cercopithecis* ac
iuxta incumbunt, edentes sparsum *Cacaotzil*. sed perterrefacientem eam gentem
subito lapide, oblitum filiorum, ac veluti expertes luminis aufugiunt, deserentes
sobolem carissimam, relinquentesque in prædam venatorum. Cæteraque ad
eorum naturam spectantia, aded nota sunt cunctis, ut à me rursus hæc in parte
reſerri fuerit superuacaneum. Illud non est prætermittendum, *Cercopitheco-*
rum ossa tusa atque deuorata, dolores à Gallica lue ortos, sudore euocato, tol-
lere, atque sedare.

De *Cercopithecis* vide plura apud eos qui animalium historiam conscripserunt.
quibus adde *Clusium* in *Anuario* suo ad exotica, ubi novæ quædam describit genera

De COZCAQUAVHTLI. Regina Aurarum. Cap. VI. I.

REGINAM esse aiunt *Cozcaquauhili* avium, quas Mexicenses *Auras*
vocant. Gnosiarum aquilarum æquat magnitudinem. corpus vniuersum,
præter collum, & eas partes quæ sunt iuxta pectus (ex nigro nempe purpura-
scentes) fulvum est, ac pullum. alæ subtus circa exortum nigra, cætera cine-
rea, deluper verò mixtum, fulvæ, nigra, & vergentes nonnihil in purpureum.
crura rubra sunt, & vnci vngues. rostri extrema, quæ psitaci esse iudices (tam
est indistincta similitudo) alba sunt, cætera sanguineo colore tincta. amplum
est narium foramen, oculi nigri, Iris fulva, rubra palpebra, sanguineo colo-
re persula frons, & plicatilibus rugis torua, quas tamen nonnunquam expli-
cat. qua in re vocatos *Gallopauos* videretur æmulari, & pilis quibusdam veluti
retorridis, rarisque, & *Aethiopum* pilis hæud absimilibus. Cauda est Aquilæ,
infernè cinerea, foris verò nigra. Anguibus, muribus, ac lacertis, quos rapit,
videtur, sed morticinis maxime, humanoque cum fortè paratum illud offen-
dit, stercore. Sublimipeta avis est, & nimium extensis, expansisque volat alis,
vix volatum intermittens. Indigena est huius provinciæ. Veris educat tempo-
re, obſilic vi incredibili ventis, contraniturque aduersantibus, eisdem sedi-
bus perſtans immobilis. Caro est inuicilis, & nutrimento à nemine (quod ad-
huc compererim) nisi medicina gratia degustato. Fertur huius avis plumis me-
deri *Indos* vlcibus admotis, carnibusque; elixis alimoniarum loco, durate affectu de-
uoratis, quas aiunt etiam morbo Gallico, præsentaneo quodam remedio mederi.

Inſerius cap. 19. huius speciem Auram ipsam *Tzopilott* describit.

De COYAYAHUAL, seu Icheaton. Cap. IX.
VERMIS est genus prædurum Coyayahual, ab alij Tzinebilin, & ab alijs Icheaton nuncupatum, superne fuluum, pedibus autem ex albo purpurescentibus, numerosisque, quorum gratia fortassis posset in scolopendria differentias referri. Arefactus hic, tritus, & ex aqua resolutus, illiusque maxillis bis quibusvis singulis diebus, dolores dentium sedat.

De HOATZIN, seu aue similem nomini edente vocem. Cap. X.
AVIS est, Gallinæ Indicæ penè magnitudine, incuruo rostro, pectore è candido in luteum inclinante, alis, caudaque maculatis per intervalla pollicis, colore candenti pallidoque, dorso fulvo de suprema parte colli, sed virisque in fuscum colorem inclinantibus, præterea etiam & temporibus usque ad rostrum & oculos, vnguibus nigris, ac fuscis cruribus. cristam gestat constantem plumis è candido in pallidum colorem vergentibus, sed dorso earam nigro, velsitur anguibus. Vox est magna, & ululatum quandam representans. Apparet autumno, inauspicata habetur ab Incolis. Ossa eius dolore cuiusvis particulae humani corporis a lincinatione sedant. suffitus quoque plumarum, mentem restituit his qui è morbo aliquo, ea parum constantes enaserunt. Pennarum cinis deoratus medetur morbo Gallico affectis, ope mirabili. Viuit in calidis regionibus, qualis est Yauhtepencensis. magnaque ex parte arboribus iuxta flumina confitis insidet, vbi nos eam auem conspicati, capiendam ac delineandam curauimus.

De HOITZITZIL, seu Aue varia. Cap. XI.
XIVHOITZITZILIN
XVHOITZITZILIN
AVICVLA

AVICVLA est minima, plumis variorum picta colorum, quibus intertextis, mira quadam inter se subtilitate compositis, ac artificis industria coherentibus, duorum figuras, & quarumuis aliarum rerum indistincta similitudine, Indi artifices exprimunt imagines. Ea est ei natura, vt non diutius viuat, quam

quam flores herbarum quarum alitur melligena, durent superstites. postquam verò maruere, ad pinus, aliasque arbores sese quadam naturæ providentia conferat (quod est fide dignissimum virorum testimonio compertum, & scribarum fide non vno comprobatum in loco,) eique rostro affixo se feruet appensam, donec sex plus minusve tranclatis mensibus, ac decedentibus iam pluuijs, agris vernantibus, ac gratis herbis rursus ortis, atque florentibus, denudò reuiuiscat, similes vices sapius subitura. Nec nugæ sunt, aut cuiquam debet esse dubitarum. seruata quippe est non semel auis stipiti affixa intra cubiculum, & cum sex menses exanimis pependisset, quo tempore sibi natura comparatum est reuixit, ac demissa in vicinos agros volitauit. Aiunt præterea, eius puluerem deuoratum, mederi epilepticis. Plures sunt harum auicularum, eius puluerem deuoratum, mederi epilepticis. Plures sunt harum auicularum, differentiz, colorum varietate, ac corporum distantes magnitudine. quales sunt *Quetzal hoitzitzillin*, *Zochio hoitzitzillin*, *Xinh hoitzitzillin*, & *Tozacox hoitzitzillin*, *Yotac hoitzitzillin*, *Tenoc hoitzitzillin*, & *Hoitzitzillin*.

De HOITZILACVATZIN, seu Tlacuatzin spinoso
Hystrice Nouæ Hispaniæ. Cap. XII.

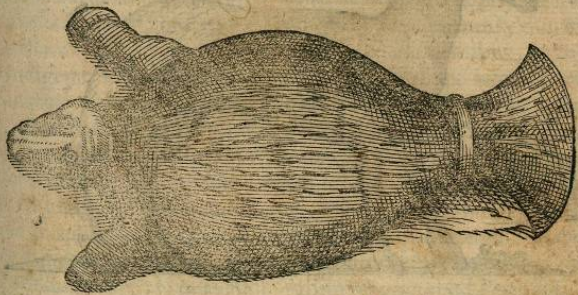
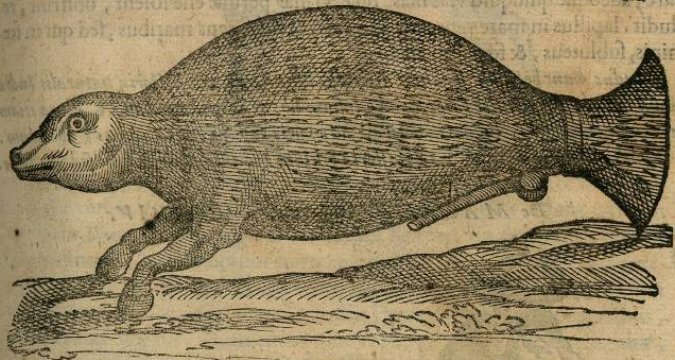

ANIMAL est *Hoitzilacvatzin*, canis mediocris magnitudinem æquans, colore nigrum, Melis aut *Tlacuatzin* forma, à quo trahit nomen. tegitur idem spinis cauis, acuminatis, tres uncias longis, & hystricis spinis aculeisque perquam similibus, pilis tamen quibusdam mollibus, si caput excipias, interfectis, atque lanugine, sed circa exortum candenti. iaculatur eas in canes insectantes, nulla eorum industria, aut conatibus excutiendas. nam sensim magis magisque iactatione desiguntur, donec viscera perforent quadam naturali vi, trahantque corporis innarum humorem, atque ita transfixum confossumque canem tabefaciant. Seruant Indi hos aculeos, aiuntque nouem horum, si leui igne calefiant, & exiccantur ita vt eorum vis non euanescat, in tenuemque puluerem redigantur, ac ex vino aut aqua propinentur, lapides renum frangere, emundareque vrinae vias, ac vesicam, appetitusque venereos excitare, tum etiam dolori capitis sedando operam ferre, esseque vtilissimos. nam fronti, aut temporibus admotis, sponte sua adherent figunturque,

nec

nec prius decidunt, quam hirudinum more, cauitate sanguine referta, vacuataque causa excitante dolorem, ægri fiant incolumes, liberenturque à morbo. Vitendum animal, ac non minus miranda aculeorū vis, & summis laudibus extollenda sapientia atque potentia opificis summi, qui tanta rerum varietate, tamque varijs naturæ donis, hunc ornauerit mundum. Sunt verò aculei candentes, luteique, tenues, ac tres uncias longi, sed mucronibus nigricantibus, & peracutis. Cauda breuior illa *Tlacuatzin*, paulò tamen crassior, & aculeorum à media parte vsque ad extremum expers. Pedes sunt quales *Quaubpeçotli*, sed latiores. Rostrum canis simile, sed resimum. Dentes supra infraque bini, velut illi vocatæ *Tucæ*. Venter spinarum expers est, ac tectum pilis, quemadmodum & externa parte crura atque brachia. Cicurari potest, viuitque in calidis *Tonola*, & *Tezoroccalci*. viuereque, quantum coniectura assequi possumus, apud Hispanenses, calidiufus aliud Beticæ oppidum, si ed portaretur. Vescitur fructibus fugacibus, ac montosis gaudet locis.

De MANATI. Cap. XIII.

EDVCAT verque oceanus, stagnaque, piscem vocatum ab Haitinis *Manati*, bestiam penè inermem, vitulo parem, & caprino capite tumentem, cum ante-

anterioribus brachijs. forma fuscum, & pilis rectum raris, & quamquam furiosum, nullo tamen nocuum morfu. vitamque, & mari, & litore (ita tamen ut nonnunquam deserat aquas) agentem, & herbis littoralibus, ac Phicorum marinorum vescentem genere. Cauda est illi obrotunda, ac transversum sita. Caput, & os vitulinum. magnæ nares, mammaeque. auriculae parvæ, necnon. & oculi. parvi dentes, aspera labra, & corium taurino crassius, ac firmius. brachia bina anteriori parte sita, quibus distincta vnguib. humanis similibus, ac pinnarum formam referentibus. vmbilicus patulus est, anusque. vulua muliebri, penis equinus. & caro, pinguedoque, veluti saginati suis, iucundi gustus, seu recens comedatur seu salita. & gallica laborantibus lue in primis noxia. costæ visceraque respondent taurinis, & monstrificam præferunt molem. Humano more coit, femina supina in litore ferè tota procumbente, ac celeritate quadam superueniente mare. vnicus verò generatur foetus. prægrandis enim est ille, & ea magnitudine, qua non soleant plures, nisi monstrificè generari. Offenduntur in huius animalis capite bini lapilli, quos leuigatos, ac deoratos ex aqua aut alio liquore aperiente, fama est, vrinam retentam euuare, adeoque quidquid vias illas quæ vrinæ peruiæ esse solent, obstruit, recludit. lapillus in mare repertus, albus est, & conferens maribus, sed qui in feminis, subluteus, & feminis utilis.

Ouedus hanc bestiam eleganter descripsit lib. 13. cap. 10. historie naturalis Indie quam translataam videre potes apud Clusium lib. 6. exoticorum cap. 18. Plura etiam inuenies apud eundem Clusium in notis ad Monardæ cap. 32. de lapidibus Tuberorum. Rondeletius etiam lib. 16. c. 18. historie piscium hoc animal descripsit, sed sine Icone.

De MAZAME, seu Ceruis. Cap. XIV.

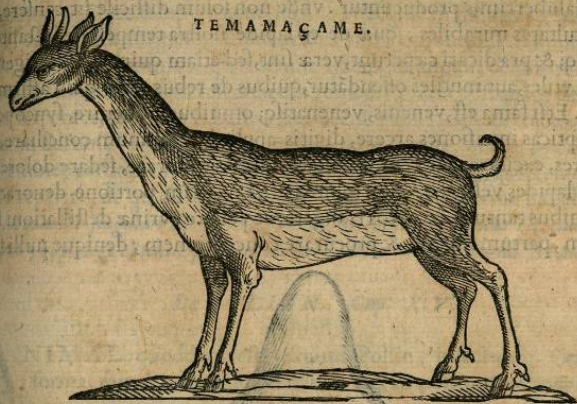

INTER ceruorum genera, quæ apud nouam hanc Hispaniam adhuc mihi videre licuit (præter candidos totos, quos reges ceruorum esse Indi sibi persuasere, nuncupantque à colore *Tzæc mazame*, & vocatos *Tlamacax que mazatl*)

mazatl) primi sunt, quos vocant *Aculiame*, Hispanicis omnino similes forma, magnitudine, ac aliqua natura. Minores his apparent *Quauhilamaçame*, sed vsq; adeo à cæterorum timiditate alieni, ut vulnerati, homines ipsos adoriantur, ac sæpenumerò interimant. Hos sequuntur magnitudine *Tlalhuicamaçame*, qui forma & moribus essent eis omnino similes, ni timidiore viderentur. Minimi omnium *Temamaçame* sunt. Sed hos, ac reliqua

Ceruorum
No. Hisp.
genera.

TEMAMAÇAME.

genera, inter quæ numerantur *Tewbilamaçame*, *Temamaçame*, & huiusmodi alia permulta, ego potius computauerim inter Capreos. Nunc quinam Ceruorum, Dorcadum, lapidem vocatum Bezoar, aut dominum veneni generent inter se, erit ut opinor narrare opportunum. Accepimus à peritis venatoribus, & qui in dissectis hisce animalibus prædictos lapides non semel inuenerunt, reperiri in ouibus illis Peruinis, cornuum expertibus, quas *Bicuina* vocant; (sunt enim alia cornuta *Taruca* vocata, & alia, quas dicunt *Guacanas*) præterea in *Tewbilamaçame*, quæ caprarum medicum, paulouè maiori constant magnitudine. Pilo teguntur cano, & qui facile auellatur, fuluoq; sed lateribus, & ventre candentibus, vnde Berrendos indigenæ Hispani vocare solent. Cornua gestant iuxta exortum lata, ac in paucos, paruolq; teretes ac præacutos ramos diuisa, & sub eis oculos, quorum imaginem exhibemus. Deinde in quodam Damarum genere, quas *Macatl chichiltic*, aut *Temamaçame*, appellant, breuissimis cornibus, acutissimisq; coloris fului, fusci, & infernè albi, quarum quoque præstita est imago. Necnon in Ibicibus, quorum hic redundat copia; ut Hispanos & apud hanc regionem frequentes ceruos taceam, in quibus quoq; est lapidem, de quo præsens est institutus sermo reperire. Capreas etiam cornuum expertes, quas audio passim reperiri apud Peruios. & ut summam dicam, vix est ceruorum caprearumq; genus vllum, in cuius ventriculo, aliaue interna parte, sua sponte, ex ipsis alimonie excrementis lapis hic, qui etiam in Tauris, vaccisq; solet offendi, non paulatim con-

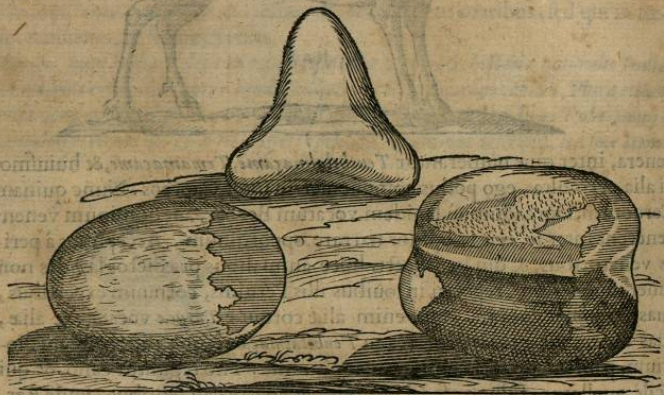
Caprei
No. Hisp.

Bezar lapidis historia.

E e crescat,

crefcât, & generetur, multis fenfim additis, & cohærefcentibus membranulis, quales funt ceparum. ideo non nifi vetuftiffimis, & fenio penè confectis, lapides hi reperiuntur. neq; vbiq;e, fed certis, ftatiffq; locis, vbi ea fuppetit materia, qua ratione fieri poffet, vt apud Hifpanos, gentefuè alias, non ita facile offendatur. Verùm non omnes hi lapides falubres funt, tuendq;e fanitati, aut morbis profigandis apti, fed foli illi, qui depaftis herbis faluberrimis producuntur. vnde non folum difficile fit cenfere, an illæ facultates mirabiles, quæ de eo lapide noftra tempeftate iactantur, narrariq; & prædicari cæperunt, veræ funt, fed etiam quinam funt eligendi, aut qui vriles, aut inutiles offendatur, quibus de rebus certò quid affirmari nequit. Etfi fama eft, venenis, venenatifq; omnibus fubuenire, fyncopem, & epilepticas inuafiones arcere, digitis applicatos fomnum conciliare, augere vires, excitare venerem, facultates omnes roborare, fedare dolorem, renum lapides veficæq; non folum parua quadam portione deuorari, fed manibus tantum retentos frangere, ac pellere, vrina deftillationi ferre opem, partum iuuare, & procurare conceptionem, denique nulli ferè

Bezar
vires.

non auxiliari morbo. adeo vt funt qui folius huius lapidis præfidio, medici fententia fua euafere confummati, pro talibusq; fe fe impudentes venditarint. Varijs eos reperies formis, & coloribus. alios nempe candefcentes, fufcos alios, alios luteos, quofdam cinereos, nigrosq; & vitri, aut obfidiani lapidis modò micantes. hos oui, illos rotunda figura, & alios triangulari quid? quod nonnulli eorum, bafis centriuè loco glandem habent (& concuffi fonant, nucleo intra cruftam crefcente, coactq;e haud aliter ac hi quos Acetites vocare folent, aut ipfi Acetites funt, quos Aquilæ fortaffis rapiant, & in fuos transferant nidos) alij puluerem, alij lapillum. Tot verò reperies apud nouam hanc Hifpaniam, vt iam vili veneant præcio, ac vel vnico aureo finguli, & interdum etiam bini emi & commutari folent, cum non paucis ante annis, vnicus & mediocris, ducentis, aut amplius au-

reis

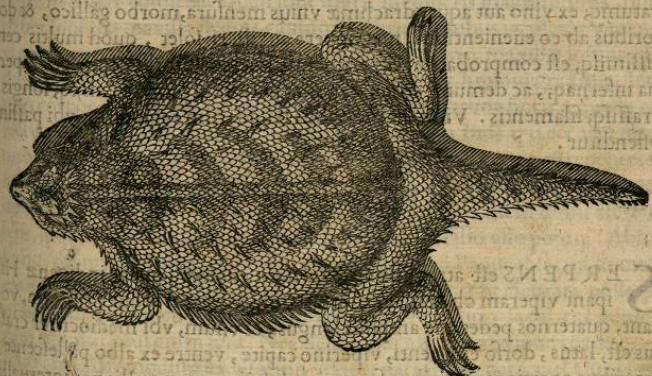
reis extorqueri non poffet a mercatoribus. Id dictum eft a me, atq; admonitum, ne deinceps reliquus fit locus ipsis impoftoribus, ex raptò viuentibus, iufq; omne, dum rei familiari fludent quomodolibet, aut endæ, atq; cumulandæ, violentibus. quibus opus non eft in tanta copia, & numerofa redundantia, arte illos aut adulterio parare. quamquam & adhuc modum non pauci conflati reperiuntur. Verùm lapides illi foilitij, quos quidam Arabum, ab infringenda venenorum vi, eodem appellant nomine, reperiuntur per hæc tempora apud nos, ac præcipuè in fluminis *Tetzhuarlam* ripis, varijs, multiformefq;, influentibus vndis e montibus redundantibus bolo armeno, fed minime, quos ferunt ijdem, in angulis oculorum prædictorum animalium concrefcere, cum remedij gratia poftquam deuorauerunt ferpentes, ab antris vi halitus, aut occulta alia facultate tractos, fe mergunt in flumina. Monftrati funt nobis etiam lapilli, quos aiunt deuorari a femineo ceruorum sexu, vt facilior enixus contingat, & in eius ventriculo reperiri, de quibus omnibus fuo loco, deo dante, fermo habebitur.

Monardes fingulari libello vires Bezar Orientalis profecutus eft. cuius etiam Caput 3. & perlege. Item Epiftolam militis ex Peru confcriptam ad Monardem.

ANIMAL quoddam eft paruùm Pollin, infectumq; Centipedis forma, minus tamen quòd eritum atq; impofitum, infixos aculeos, atq; lagittas mira celeritate extrahit.

De TAPAYAXIN lacerto orbiculari No. Hifpaniæ. Cap. XVI.

AD lacertæ differentias videtur pertinere *Tapayaxin*, quamquam orbiculari penè planoq;e conftat corpore, ac Raia vocatæ quadam te-

Ee 2 nus

Bezar
Fossil.